

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מעבדה רבתחומית לקיימות - בצלאל - 34456

תאריך עדכון אחרון 13-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יפעת קוליקנט

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yifat.kolikant@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: yifat.kolikant@mail.huji.ac.il

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

- הקורס יעסוק בעיצוב מענה לאתגרי החינוך לקיימות במערכת החינוך בירושלים. הקורס הינו דו מוסדי, רב-תחומי ורב-קולי. בקורס יתקיים מפגש פורה של עולם החינוך, היצירה והעשייה למען חינוך הקיימות ושינוי אקלים. סטודנטיות וסטודנטים מהחוג לחינוך ומהתוכנית לקיימות אקלים וחברה מהאוניברסיטה העברית, וסטו' מכל מחלקות בצלאל יעסקו בעיצוב פתרונות פדגוגיים לאתגרי שינוי תרבות מקומית בירושלים לעתיד מקיים.

מטרות הקורס:

הקורס מתוכנן באופן שיתרום לפיתוח חשיבה ועיצוב ביקורתי לגבי חלקה של מערכת החינוך על מרכיביה השונים (השכלה גבוהה, משרד החינוך, עיריית ירושלים, חינוך לא פורמלי, תשתיות לחינוך, ועוד) ביצירת ובפתרון משבר האקלים, תוך התייחסות ליעדי הפיתוח המקיים ולאיתגרים מקומיים בשכונות השונות של ירושלים. מטרה נוספת היא טיפוח דור עתיד של בוגרי השכלה גבוהה עם תחושת מסוגלות לחולל שינוי מקיים בסביבתם המקצועית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

עבודה עם אנשים מתחומים שונים
מיומנויות תקשורת מול שדה, עמיתים וקהל
עיצוב כהליך של זיהוי הזדמנות ומענה לאתגר
חשיבה ביקורתית קונסטרוקטיבית מבוססת תיאוריה
עיצוב מקיים

דרישות נוכחות (%) :

כמקובל

שיטת ההוראה בקורס: מפגשי לימוד עיוני שיתקיימו ברובם בבית הספר לחינוך בהר הצופים מפגשים וסיורים לימודיים במשרד החינוך, מנהל חינוך בעיריית ירושלים, במוקדי חינוך חוץ כיתתי, בתי ספר עם יוזמות רלוונטיות. שיתופי פעולה אלו מתבססים על פיילוט שביצענו בשנה שעברה (ללא סטו' של בצלאל) במסגרת התקיים שיתוף פעולה ותמיכה של דר' גילמור קשת, מנהלת אגף מדעים במשרד החינוך ושל אסנת בבלי מנהלת היחידה לקידום הקיימות במנחי ירושלים, וצוותה, ושל חברי סגל מהחוג לחינוך.
סדנאות מונחות רבתתחומיות ליצירה משותפת שיתקיימו ברובן בבצלאל - מיפוי אתגרים והזדמנויות, רעיונאות, פיתוח קונספט פדגוגי, פרוטיטיפינג פדגוגי.
הגשה פומבית מול בעלי העניין שילוו את הקורס ממשרד החינוך, מנח"י, ובתי הספר.

לימוד עיוני של מגוון מקורות בתחומי העיצוב המקיים, עיצוב פדגוגי
מחקר פעיל בשטח
עיבוד מידע ממגוון מקורות לתובנות יצירתיות
עיצוב מענה לאתגרים והפעלות בשטח לפחות בשתי חזרות
פיתוח מדדי הערכה
רפלקציה קבוצתית ואישית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

במהלך הקורס יפגשו הסטודנטים בספרות אקדמית על קיימות, וחדשנות פדגוגית (לעומת ה"מסורת") והקשר המתבקש בין השניים. במקביל יפגשו באופן בלתי אמצעי עם ה"שדה", דהיינו אנשים וארגונים העוסקים בחינוך לקיימות וילמדו מהם על האופן בו הם ניגשים לנושא, עשייתם, והאתגרים מנקודת מבטם. אתגרים אלו יתורגמו להזדמנויות במהלך סדנאות, בהם ייצרו הסטודנטים בקבוצות רב-תחומיות מענה לאתגרים המתכתב עם הספרות הרב תחומית והשדה. התוצרים יוצגו לשדה, לשימושם.

הקורס מתחיל בלימוד הקשר בין משבר האקלים, תרבות וחינוך. אנו מדגישים את עומק משבר האקלים, הנגרם על ידי פעילות אנושית, ואת הצורך הדחוף בפתרונות רדיקאליים ברי קיימא. אנו מציינים את התפקיד הכפול של ההשכלה הגבוהה בתרומה לבעיות הסביבתיות ובהובלת המעבר להתנהגויות ברות קיימא דרך חינוך לקיימות. אנו מתייחסים להשלכות הבידול בין התחומי הידע בהשכלה הגבוהה על צמצום מיומנויות החשיבה המערכתית והנורמטיבית. לאחר מכן, אנו מתארים את עקרונות החינוך המעצב, המקדם תפיסה הוליסטית של ידע ומציאות. גישה זו שואפת להרחיב את הבנת הסטודנטים את הקישוריות הסביבתית והחברתית, ולקדם פרקטיקות ברות קיימא אישית ומקצועית. החינוך המעצב מעודד למידה בין-תחומית ומעורבות קהילתית, ומכין את הסטודנטים לתפקידים פעילים בבניית עתיד בר-קיימא.

הסטודנטים יתוודעו למושגי פדגוגיה חדשנית וחדשנות משבשת וכלים ומדדים הפורשים מושגים אלו. כמו כן, יוצגו מושגים הבוחנים ומקדמים שינוי, למשל חינוך מחולל שינוי, ושינוי מסדר ראשון ושני, ומסגרות תיאורטיות הבוחנות חינוך שמטרתו לחולל או לעודד שינוי. יוצגו גם מושגים הקשורים למיומנויות המאה ה-21 ומיומנויות ספציפיות הנדרשות לפיתוח מקיים. יושם דגש על המושגים פעלנות ומחוללות עצמית.

מושגים אלו יודגמו באמצעות ניתוח של פדגוגיות רלבנטיות כגון מדע אזרחי מדעי, ומיזמים כגון גינת המחקר המוקמת בימים אלו במרפסת של 'אומנויות המסך'. גינה זו מהווה דוגמה לתשתית פדגוגית לחינוך לקיימות היוצרת זיקה לטבע דרך קישורו כרכיב רלוונטי לתחומי הלימוד, פיתוח רגש וידע יישומי. מושגים אלו ישמשו גם כמסגרת לדיון אחרי המפגש עם אנשי השדה.

חומר חובה לקריאה:

Brinia, V., & Davim, J. P. (Eds.). (2020). *Designing an innovative pedagogy for sustainable development in higher education*. CRC Press.

Bryan, A. (2022). *Pedagogy of the implicated: Advancing a social ecology of responsibility framework to promote deeper understanding of the climate crisis*. *Pedagogy, Culture & Society*, 30(3), 329-348.

Ceschin, F., & Gaziulusoy, I. (2016). *Design for Sustainability: An Evolutionary Review*. *Proceedings of DRS 2016, Design Research Society 50th Anniversary Conference*. Brighton: Design Research Society.
<https://static1.squarespace.com/static/55ca3eafe4b05bb65abd54ff/t/574209a760b5e9c9767fbcd8/1463945642036/59+Ceschin.pdf>

Harries, F (2021). *Adaptive Ecology How philosophy and design can change our -relationship to nature*. <https://finnharries.medium.com/adaptive-ecology-177414313e7>

Kali, Y. (2023). *School Participation in Citizen Science as an Arena for Transformative Educational Change: Empowering Networks of Research-Practice Partnerships through Co-Creating Design Knowledge* (recorded keynote lecture), *CITERs 2023, HongKong*,
<https://citors2023.cite.hku.hk/keynote-kali/>

Lehtonen, A., Salonen, A., Cantell, H., & Riuttanen, L. (2018). *A pedagogy of interconnectedness for encountering climate change as a wicked sustainability problem*. *Journal of Cleaner Production*, 199, 860-867.

Lieberman, M. (2023). *Disrupted Learning and Health Woes: Climate Change Impacts Educators Should Brace For; Severe heat, flooding, storms, and diminished air quality will pose challenges that students, parents, and schools will all confront*. *Education Week*, 42(34), NA-NA. <https://www.edweek.org/leadership/disrupted-learning-and-health-woes-climate-change-impacts-educators-should-brace-for/2023/05>

Mioduser, D., Nachmias, R., Tubin, D., & Forkosh-Baruch, A. (2003). *Analysis schema for the study of domains and levels of pedagogical innovation in schools using ICT*. *Education and information technologies*, 8, 23-36.
<https://www.tc.columbia.edu/sustainability/>

Peterson, A., et al. (2018), "Understanding innovative pedagogies: Key themes to analyse new approaches to teaching and learning", *OECD Education Working Papers*, No. 172, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9f843a6e-en>. P 8-12

Perkins, K. M., Munguia, N., Moure-Eraso, R., Delakowitz, B., Giannetti, B. F., Liu, G., ... & Velazquez, L. (2018). *International perspectives on the pedagogy of climate change*. *Journal of Cleaner Production*, 200, 1043-1052.

Sipos, Y., Battisti, B., & Grimm, K. (2008). *Achieving Transformative Sustainability Learning: Engaging Head, Hands and Heart*. *International Journal of Sustainability in*

Higher Education, 9(1), 66-86.

Wiek, A. B. (2015). Operationalising Competencies in Higher Education for Sustainable Development. In M. M. Berth (Ed.), Handbook of Higher Education for Sustainable Development (pp. 241-260). London: Routledge.

<https://www.tcass.center/>

טל, ט', מורג, א', גן, ד', & אלכסנדר, א'. (2009). חינוך סביבתי לקיימות: עקרונות, רעיונות ודרכי הפעלה. ירושלים: המשרד להגנת הסביבה, משרד החינוך, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, החברה להגנת הטבע.

https://www.gov.il/he/pages/enviromental_education_and_sustainability

מינץ, ק., טל, ט'. (2015). למען הדור הבא - קידום לימודי קיימות במערכת ההשכלה הגבוהה. אקולוגיה וסביבה, 318-309.

<https://magazine.isees.org.il/?p&eq;16080>

חומר לקריאה נוספת:

TBA

תיקבע גם לפי צרכי המשתתפים

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 50 %

השתתפות פעילה / עבודת צוות 20 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

20 %

מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 10 %

מידע נוסף / הערות: